

**Комунальний вищий навчальний заклада
Київської обласної ради
«Чернобильський медичний коледж»**

Циклова комісія природничо-наукових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заст. директора
з навчальної роботи

"__" _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фармакологія та медична рецептура

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 22 Охорона здоров'я

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 223 Медсестринство

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ Лікувальна справа

Робоча програма **Фармакологія та медична рецептура**
для студентів за спеціальністю **223 Медсестринство,**
спеціальністю **Лікувальна справа**
2011 року

Лісова Світлана Іванівна, викладач,

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма схвалена на засіданні циклової комісії **Природничо-
наукових дисциплін**

Протокол від "___" _____ 20____ року № _____

Голова комісії **природничо-наукових дисциплін**

_____ (**Толкачов О.М.**)

Перезатверджено:

20____ рік _____
20____ рік _____
20____ рік _____
20____ рік _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – <u>національний – 2,5,</u> <u>ECTS – 3,75</u>	Галузь знань <u>1201 Медицина</u> Напрямок підготовки <u>6. 120101 Сестринська</u> <u>справа</u>	Нормативна
Модулів – Змістових модулів – Загальна кількість годин - 162	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Лікувальна справа</u>	Рік підготовки: 1-й Семестр 3-й/4-й Лекції: 14 год/26 год Практичні/ лабораторні 18 год/ 0год – 38год/10год Самостійна робота: 56 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5; 2,5 самостійної роботи студента -	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>молодший спеціаліст</i>	Вид контролю: <i>Диф. залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальну програму з дисципліни “Фармакологія та медична рецептура” складено для КВНЗ «Чорнобильське медичне училище» за спеціальністю 5.12010101 “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів вищої освіти — ОКХ і ОПП, затверджених МОН України і МОЗ України в 2011 р., та навчальних планів 2011 р.

Навчальна програма охоплює вивчення основ загальної та спеціальної фармакології на лекціях — 40 год, і практичних заняттях — 56 год, лабораторних заняттях — 10 год, а також під час самостійного засвоєння та закріплення матеріалу з окремих тем — 56 год.

Вивчення предмета починають з розділу “Загальна рецептура”, в якому вивчають лікарські форми, їхні властивості та правила виписування на них рецептів, студенти ознайомлюються з чинними наказами МОЗ України, що регламентують правила відпуску, зберігання та облік сильнодіючих, отруйних і наркотичних засобів, зі структурою та функцією аптеки, з “Державною фармакопеєю України”.

Особливу увагу приділено вивченню основних питань фармакодинаміки та фармакокінетики лікарських засобів, різним видам ускладнень, що можуть виникнути під час проведення фармакотерапії, та надання в такому разі невідкладної допомоги.

У розділі “Спеціальна фармакологія” вивчають основні лікарські засоби за механізмом дії та їх вплив на основні функції органів і систем людського організму, їх пряму та побічну дію. На практичних заняттях програмою передбачено виписування рецептів, розв’язування ситуаційних задач та поглиблення знань з теоретичного матеріалу.

Окремо виділено лабораторні заняття, на яких студенти по можливості можуть проводити лабораторні дослідження на експериментальних тваринах.

Програма зорієнтована на фельдшерів, які надаватимуть медичну допомогу самостійно в умовах ФАПу та “швидкої допомоги” або під керівництвом лікаря.

Викладаючи цей курс, слід враховувати, що практична діяльність фельдшера безпосередньо пов’язана з добром та застосуванням лікарських засобів, доступом до їх зберігання та введенням в організм хворої людини. Тому на кожному занятті з виховною метою увагу студентів потрібно акцентувати на морально-етичному аспекті їхньої майбутньої діяльності, культивуючи високі принципи милосердя та загальнолюдських цінностей, повагу до людини.

Якщо виникне потреба докладніше вивчити окремі групи лікарських засобів, то методична комісія може затвердити внесені до програми відповідні доповнення та зміни (15 %).

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- структуру рецепта, загальні правила виписування рецептів та заповнення рецептурних бланків згідно з вимогами чинних наказів;
- сучасні лікарські форми, які використовують у практичній медицині;

- класифікацію лікарських засобів за основними фармакологічними групами;
- номенклатуру найбільш уживаних препаратів кожної фармакологічної групи;
- основні питання фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських засобів, що вивчаються;
- показання та протипоказання до застосування лікарських препаратів, їх побічну дію та заходи щодо запобігання їй;
- правила обліку та безпечного зберігання сильнодіючих, отруйних і наркотичних засобів, а також рецептурних бланків на ці препарати згідно з чинними наказами.

Студенти повинні вміти:

- виписувати рецепти на препарати в лікарських формах, дозволених для виписування фельдшерам;
- оформляти вимоги лікувально-профілактичних закладів, виписувати в них лікарські засоби;
- аналізувати терапевтичну та побічну дію найбільш уживаних лікарських засобів;
- оцінювати можливість і доцільність практичного застосування фармакологічних препаратів при певних патологічних станах на основі знань про їхні властивості, механізм та локалізацію дії;
- використовувати лікарські засоби в разі надання невідкладної допомоги та виписувати на них рецепти;
- користуватися довідковою літературою.

Студенти мають бути поінформовані про:

- нові лікарські препарати вітчизняного та зарубіжного виробництва;
- сучасні уявлення про механізм дії препаратів певних фармакологічних груп;
- взаємодію деяких препаратів, їх сумісність у разі комбінованого застосування;
- токсичну дію препаратів;
- сучасні наукові розробки з питань фармакотерапії різних захворювань та гострих станів;
- застосування фітотерапії в комбінованій терапії захворювань.

3. Програма навчальної дисципліни

		Зміст	
		3 семестр	
1	Лекція	<p>Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура</p> <p>Предмет фармакології, її зв'язок з іншими медичними та біологічними науками. Основні етапи розвитку фармакології. Внесок українських та зарубіжних учених у розвиток фармакології. Шляхи пошуку нових лікарських засобів та їх клінічні випробування.</p> <p>Лікарська речовина, препарат, форму. Види лікарських форм (тверді, м'які, рідкі та лікарські форми для ін'єкцій).</p> <p>Джерела отримання лікарських речовин (лікарська сировина). Фітотерапія.</p> <p>Аптека, її структура та функції.</p> <p>”Державна фармакопея України”, її зміст і значення.</p> <p>Рецепт, структура рецепта. Форми рецептурних бланків згідно з чинним наказом. Правила оформлення рецептів, зберігання та облік рецептурних бланків.</p> <p>Правила зберігання та відпуску отруйних, наркотичних і сильнодіючих речовин. Виписування ліків відповідно до вимог лікувально-профілактичних закладів.</p> <p>Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки.</p>	2
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фармакокінетика та її основні положення. 2. Фармакодинаміка та її основні положення. 	4
1	Практичне заняття	<p>Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура. Тверді лікарські форми</p> <p>Ознайомлення з “Державною фармакопеєю України” як з кодексом медико-фармацевтичного законодавства.</p> <p>Вивчення структури рецептурного бланка, ознайомлення з формами рецептів, правилами їх оформлення, послідовністю їх виписування, зберіганням та обліком рецептурних бланків.</p> <p>Аптека та її функції. Правила зберігання та відпуску отруйних, наркотичних і сильнодіючих речовин.</p> <p>Тверді лікарські форми, їх класифікація.</p> <p>Порошки недозовані та дозовані, їх різновиди, характеристика, форми випуску та особливості вживання. Правила складання рецептів на порошки.</p> <p>Капсули, їх коротка характеристика, особливості вживання. Виписування лікарських речовин у капсулах.</p> <p>Таблетки прості, складні, патентовані, драже, гранули, їх характеристика, застосування, особливості виписування на них рецептів.</p> <p>Ознайомлення з сучасними твердими лікарськими</p>	2

		<p>формами: порошками, таблетками, драже, капсулами та гранулами.</p> <p>Виписування рецептів на тверді лікарські форми.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — користуватися “Державною фармакопеею України”; — знайти у фармакопеї таблицю кількості крапель препарату в 1 мл; — знати форми рецептурних бланків та правила їх оформлення; — знати правила зберігання та відпуску отруйних, наркотичних та сильнодіючих речовин. — виписувати рецепти на таблетки, порошки, капсули, драже, гранули; — вміти розрізняти за зовнішнім виглядом тверді лікарські форми. 	
2	Практичне заняття	<p>Медична рецептура. Рідкі лікарські форми.</p> <p>Рідкі лікарські форми, їх класифікація.</p> <p>Водні витяжки з рослинної сировини: настої та відвари.</p> <p>Спиртові витяжки з рослинної сировини: настойки та екстракти.</p> <p>Мікстури, суспензії.</p> <p>Новогаленові препарати, водно-спиртові та спиртово-ефірні витяжки з рослинної сировини, їх коротка характеристика.</p> <p>Переваги та недоліки рідких лікарських форм.</p> <p>Ознайомлення зі зразками рідких лікарських форм.</p> <p>Виписування рецептів на рідкі лікарські форми та лікарські форми для ін’єкцій у флаконах та ампулах.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на різні рідкі лікарські форми; — розраховувати концентрацію рідких лікарських форм; 	2
3	Практичне заняття	<p>Медична рецептура. М’які лікарські форми</p> <p>Класифікація м’яких лікарських форм.</p> <p>Мазі, пасти, лініменти, їх коротка характеристика, основи для їх виготовлення, особливості застосування.</p> <p>Пластирі, їх характеристика та метод застосування.</p> <p>Супозиторії, їх різновиди, особливості застосування.</p> <p>Правила виписування м’яких лікарських форм у рецептах.</p> <p>Ознайомлення з м’якими лікарськими формами, їх застосуванням. Виписування рецептів на препарати цієї групи.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на мазі, пасти, лініменти, супозиторії; — вміти розрізняти за зовнішнім виглядом м’які лікарські форми. 	2

4	Практичне заняття	<p>Лікарські форми для ін'єкцій</p> <p>Розчини. Уявлення про розчинники. Форми випуску. Особливості виписування рецептів на розчини.</p> <p>Практичні навички: — обчислювати добові та курсові дози у лікарських формах для ін'єкцій.</p>	2
2	Лекція	<p>Спеціальна фармакологія. Антисептичні та дезінфекційні засоби</p> <p>Антисептичні та дезінфекційні засоби. Бактерицидна та бактериостатична дія протимікробних препаратів. Класифікація протимікробних та дезінфекційних засобів. Група галоїдів. Протимікробні властивості сполук Хлору та Йоду. Основні представники: хлорне вапно, хлорантоїн, неохлор, розчин йоду спиртовий, розчин Люголя, йодонат. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Сполуки ароматичного ряду. Основні представники: фенол чистий, іхтіол, дьоготь березовий. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Сполуки аліфатичного ряду. Основні представники: спирт етиловий (40 %, 70 %, 96 %), розчин формальдегіду, формалін. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Група барвників. Основні представники: діамантовий зелений, етакридину лактат, метиленовий синій. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Окисники. Основні представники: пероксид водню, калію перманганат. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Похідні нітрофурану. Фурацилін. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Детергенти. Основні представники: мила, хлоргексидину біглюконат, біоцид, декаметоксин. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Кислоти і луги. Основні представники: кислота борна, розчин аміаку. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Солі важких металів. Основні представники: ртуті дихлорид, срібла нітрат, протаргол, цинку сульфат. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія, використання антидотів у разі отруєнь.</p>	2
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії антисептичних та дезінфекційних засобів. 2. Виписування рецептів на антисептичні та дезінфекційні засоби. 	4

5	Практичне заняття	<p align="center">Антисептичні та дезінфекційні засоби</p> <p>Ознайомлення з представниками різних груп антисептичних та дезінфекційних засобів. Дотримання та засвоєння правил техніки безпеки під час роботи з окремими препаратами.</p> <p>Виписування рецептів на препарати з цієї теми. Розв'язування задач з розрахунків розбавлень концентрованих розчинів антисептиків.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість безпечного застосування антисептичних засобів; — розраховувати потрібні концентрації розчину антисептика для практичного застосування; — виписувати рецепти на антисептики та дезінфекційні засоби; — керуватися правилами техніки безпеки під час роботи з окремими препаратами. 	2
3	Лекція	<p align="center">Антибактеріальні хімотерапевтичні засоби. Антибіотики. Сульфаніламідні препарати</p> <p>Відмінність хімотерапевтичних засобів від антисептиків. Класифікація хімотерапевтичних засобів. Загальна характеристика їх. Основні принципи хімотерапії.</p> <p>Антибіотики, загальна характеристика. Біологічне значення антибіозу. Механізм дії, класифікація антибіотиків за хімічною будовою, типом і спектром протимікробної дії. Поняття про основні і резервні антибіотики.</p> <p>Препарати бензилпеніциліну (бензилпеніциліну натрієва, калієва, новокаїнова солі, біцилін-1, 3, 5). Спектр дії, особливості введення. Застосування, побічні ефекти.</p> <p>Напівсинтетичні пеніциліни (оксацилін, ампіцилін, карбпеніцилін). Особливості застосування, спектр і тип протимікробної дії. Побічні ефекти. Спектр дії еритроміцину.</p> <p>Цефалоспорини, спектр і тип дії, побічні ефекти.</p> <p>Тетрацикліни, спектр і тип дії, побічні ефекти.</p> <p>Метациклін. Властивості левоміцетину, спектр і тип дії, побічні ефекти.</p> <p>Аміноглікозиди (стрептоміцин, стрептоміцин-хлоркальцієвий комплекс, канаміцин, гентаміцин, мономіцин), побічні ефекти.</p> <p>Поліміксини, тип, спектр дії, побічні ефекти.</p> <p>Комбіновані препарати антибіотиків.</p> <p>Ускладнення при застосуванні антибіотиків, запобігання їм, лікування</p> <p>Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика групи. Класифікація препаратів за процесами всмоктування та тривалістю дії. Основні представники: короткої дії — сульфадимезин, сульфацил-натрій; подовженої дії — сульфадиметоксин, сульфапіридазин; що діють у просвіті кишок — фталазол, сульгін. Форми випуску, механізм протимікробної дії, застосування. Можлива побічна дія, запобігання їй та невідкладна допомога.</p>	2

4	<p><i>Лекція</i></p>	<p>Комбіновані сульфаніламідні препарати (бісептол, сульфатон).</p> <p>Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні, проти сифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати</p> <p>Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Класифікація. Основні представники: похідні 8-оксихіноліну — нітроксолін (5-НОК); похідні нітрофурану — фуразолідон, фурадонін; фторхінолони — ципрофлоксацин, норфлоксацин, офлоксацин. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, побічні дії.</p> <p>Противірусні засоби. Окремі представники противірусних засобів: ацикловір, ремантадин, оксолін, інтерферони, аміксин, ретровір. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування.</p> <p>Протитуберкульозні препарати. Загальна характеристика групи. Класифікація. Препарати I ряду та препарати II ряду. Механізм дії, застосування, побічні дії.</p> <p>Протисифілітичні засоби. Класифікація: антибіотики, препарати Бісмуту, препарати Арсену, препарати Йоду. Основні препарати цих груп: препарати групи пеніциліну, цефалоридин, еритроміцин, бійохінол, осарсол). Форми випуску, особливості застосування, побічна дія.</p> <p>Протигельмінтні препарати. Загальна характеристика групи, механізм дії, особливості застосування.</p> <p>Протимікозні препарати. Основні представники: гризеофульвін, леворин, ламізіл, клотримазол. Форми випуску, спосіб застосування.</p>	2
	<p><i>Самостійна робота</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та принципи застосування антибіотиків 2. Механізм дії та принципи застосування синтетичних антибактеріальних засобів 3. Механізм дії та застосування протипаразитарних та інших хіміотерапевтичних засобів. 	6
6	<p><i>Практичне заняття</i></p>	<p>Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Антибіотики, сульфаніламідні препарати</p> <p>Висвітлення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування різних груп хіміотерапевтичних засобів: антибіотиків, сульфаніламідних препаратів.</p> <p>Розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей; — виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально-профілактичних закладів. 	2

7	<i>Практичне заняття</i>	<p align="center">Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні препарати</p> <p>Висвітлення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування різних груп хіміотерапевтичних засобів: противірусних засобів, протитуберкульозних препаратів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей; — виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально – профілактичних закладів 	2
8	<i>Практичне заняття</i>	<p align="center">Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Протисифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати</p> <p>Висвітлення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування різних груп хіміотерапевтичних засобів: протигельмінтних препаратів, протимікозних препаратів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей; — виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально – профілактичних закладів 	2
5	<i>Лекція</i>	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію</p> <p>Місцевоанестезувальні засоби. Основні представники: новокаїн, дикаїн, лідокаїн, тримекаїн, анестезин. Форми випуску, механізм дії, застосування, можлива побічна дія, заходи щодо запобігання їй.</p> <p>В'язучі засоби: класифікація (органічної та неорганічної будови). Основні представники: танін, кора дуба, квітки ромашки, бісмуту нітрат основний. Форми випуску, механізм дії, застосування.</p> <p>Адсорбівні засоби — вугілля активоване. Механізм дії, застосування в сучасній медицині.</p> <p>Обволікальні засоби. Основні представники: слиз із крохмалю, відвар кореня алтеї, насіння льону, вівса, розчин яєчного білка. Дія, застосування.</p> <p>Подразнювальні засоби. Основні представники: розчин аміаку, ментол, гірчичники. Вплив подразнювальних засобів на шкіру та слизову оболонку, їх рефлекторна дія. Подразнювальні засоби рослинного походження — гіркоти,</p>	2

		відхаркувальні засоби, їх застосування.	
	Самостійна робота	<i>Місцевоанестезувальні засоби, механізм їх дії та застосування.</i>	2
9	Практичне заняття	<p>Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію</p> <p>Ознайомлення з препаратами та виписування рецептів на засоби з цієї теми. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати задачі із застосування анестетиків при певних патологічних станах; — виписувати рецепти на місцевоанестезувальні засоби. 	2
6	Лекція	<p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноміметичні, антихолістеразні засоби</p> <p>Будова і функції вегетативної нервової системи. Класифікація холінорецепторів. Класифікація засобів, що діють на передавання збуджень у холінергічних синапсах.</p> <p><i>М-холіноміметичні речовини.</i> Основні представники: пілокарпіну гідрохлорид, ацеклідін. Основні фармакологічні ефекти, застосування. Токсична дія мускарину. Допомога в разі отруєння М-холіноміметиками.</p> <p><i>Н-холіноміметичні речовини.</i> Загальна характеристика. Основні представники: лобеліну гідрохлорид. Форми випуску, механізм дії, вплив на дихання та артеріальний тиск, застосування. Токсична дія нікотину. Застосування препаратів цититону та лобеліну в боротьбі з палінням.</p> <p><i>Антихолінестеразні речовини.</i> Основні представники: прозерин, галантаміну гідробромід. Форми випуску, механізм дії, основні фармакологічні ефекти, застосування.</p> <p>Токсична дія фосфорорганічних сполук. Невідкладна допомога в разі отруєння ними.</p>	2
7	Лекція	<p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноблокуючі засоби</p> <p><i>М-холіноблокувальні речовини.</i> Основні представники: атропіну сульфат, препарати беладонни, платифіліну гідротартрат, скополаміну оллапсу мід, метацин. Вплив атропіну на гладкі м'язи внутрішніх органів, око, залози, серцево-судинну й центральну нервову системи, його застосування, токсична дія та невідкладна допомога в разі отруєння. Особливості дії скополаміну, платифіліну і метацину. Особливості застосування селективних М-холіноблокаторів (гастроцепін, атровент, бускопан).</p> <p><i>Гангліоблокувальні речовини.</i> Основні представники: бензогексоній, пентамін, гігроній, арфонад. Механізм дії, вплив</p>	2

		<p>на артеріальний тиск, гладкі м'язи, секрецію залоз. Застосування, побічні дії та допомога при них. Заходи профілактики ортостатичного оллапсу.</p> <p><i>Курареподібні речовини.</i> Основні представники: дитилін, диплацин. Механізм дії, особливості застосування.</p>	
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування антихолінергічних лікарських засобів. 2. Механізм дії та застосування М-холінергічних лікарських засобів. 3. Механізм дії та застосування Н-холінергічних лікарських засобів. 	6
	4 СЕМЕСТР		
1	Практичне заняття	<p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів</p> <p>Ознайомлення з препаратами цієї фармакологічної групи, їх застосуванням, виписування рецептурних завдань. Розв'язування фармакотерапевтичних задач з теми.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — вирішувати проблемні завдання з питань фармакотерапії холінергічними засобами; — виписувати рецепти на гангліоблокатори. 	2
1	Лабораторне заняття	<p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів</p> <p>Ознайомлення з дією препаратів, що впливають на функцію холінергічних синапсів, у лабораторних умовах.</p>	2
1	Лекція	<p>Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів</p> <p>Основні ефекти, пов'язані зі збудженням адренорецепторів. Класифікація адренорецепторів і адренергічних речовин. Їх загальна характеристика, механізм дії адреноміметичних, симпатоміметичних, адреноблокувальних і симпатолітичних засобів. Фармакологічні ефекти дії альфа-адреноміметиків, бета-адреноміметиків, альфа-, бета-адреноміметиків, симпатоміметиків, альфа-адреноблокаторів, бета-адреноблокаторів, симпатолітиків.</p> <p>Альфа-адреноміметики. Основні представники групи: норадреналін, мезатон, нафтизин. Форми випуску, застосування, побічні ефекти дії.</p> <p>Бета-адреноміметики. Основні представники: салбутамол, фенотерол, орципреналіну сульфат. Застосування, шляхи введення. Побічні ефекти.</p>	2

		<p>Альфа-, бета-адреноміметики. Основні представники: адреналін. Особливості дії. Застосування.</p> <p>Симпатоміметики. Основні представники: ефедрину гідрохлорид. Показання і протипоказання до застосування. Побічна дія.</p> <p>Альфа-адреноблокатори (фентоламін, тропафен, празозин). Показання і протипоказання до застосування. Побічна дія.</p> <p>Бета-адреноблокатори (анаприлін, талінолол, метапролол, тразикор). Показання і протипоказання до застосування. Побічна дія.</p> <p>Симпатолітичні засоби. Основні представники: резерпін, октадин. Форми випуску, ефекти фармакологічної дії, показання до застосування.</p>	
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Механізм дії та застосування адреноміметичних лікарських засобів.</i> 2. <i>Механізм дії та застосування антиадренергічних лікарських засобів.</i> 	4
2	Практичне заняття	<p>Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів</p> <p>Ознайомлення з препаратами та виписування рецептурних завдань на засоби з цієї теми. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — вирішувати проблемні завдання з питань фармакотерапії адренергетиками; — виписувати рецепти на адренергічні засоби; — вирішувати завдання з фармакотерапії щодо запобігання побічних дій та застосуванню препаратів при станах, які потребують невідкладної допомоги (шок, колапс). 	2
2	Лабораторне заняття	<p>Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів</p> <p>Ознайомлення із дією препаратів, які впливають на функцію адренергічних синапсів у лабораторних умовах.</p>	2
2	Лекція	<p>Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби</p> <p>Засоби для наркозу, класифікація препаратів залежно від шляхів введення, механізм дії, вимоги до препаратів.</p> <p><i>Засоби для інгаляційного наркозу:</i> ефір для наркозу, фторотан, наркотан, азоту закис. Стадії ефірного наркозу. Форми випуску, особливості дії та застосування окремих препаратів.</p> <p><i>Засоби для неінгаляційного наркозу:</i> тіопентал-натрій, натрію оксибутират, пропанідид, кетамін. Форми випуску, особливості дії, шляхи введення.</p> <p><i>Спирт етиловий.</i> Місцева дія етилового спирту залежно</p>	2

		<p>від концентрації. Протимікробна, в'язуча, припікальна та подразнювальна дія. Резорбтивна дія спирту етилового (вплив на цнс, функцію органів травлення). Застосування спирту етилового в практичній медицині. Гостре отруєння та допомога при ньому. Хронічне отруєння (алкоголізм), принципи лікування (тегурам, еспераль).</p> <p><i>Снодійні засоби.</i> Класифікація. Основні представники: фенобарбітал, етамінал-натрій, нітразепам. Форми випуску, механізм дії, вплив на фази сну, застосування, побічна дія. Гостре отруєння, методи лікування.</p> <p><i>Протиепілептичні засоби.</i> Основні представники: фенобарбітал, дифенін, карбамазепін, етосуксимід, вальпроєва кислота, сибазон. Форми випуску, характеристика. Основні принципи фармакотерапії при епілепсії. Протисудомні властивості сибазону, використання його при епілепсії.</p>	
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування наркозних лікарських засобів 2. Механізм дії та застосування протисудомних лікарських засобів. 	4
3	Практичне заняття	<p style="text-align: center;">Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Правила безпечного зберігання та обліку засобів для наркозу, наркотичних анальгетиків та спирту етилового.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість використання засобів для наркозу, спирту етилового, снодійних засобів, протиепілептичних засобів для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги; — проаналізувати терапевтичну та побічну дію спирту етилового; — виписувати рецепти на лікарські засоби, що впливають на центральну нервову систему, за вимогами лікувально-профілактичних закладів. 	2
3	Лекція	<p style="text-align: center;">Анальгетичні засоби. Наркотичні анальгетики. Ненаркотичні анальгетики</p> <p>Класифікація анальгетичних засобів.</p> <p><i>Наркотичні анальгетики.</i> Класифікація. Препарати опію та синтетичні препарати. Основні представники: морфіну гідрохлорид, омнопон, промедол, фентаніл. Загальна характеристика, механізм дії, особливості призначення, побічні дії.</p> <p>Морфін. Вплив на центральну нервову систему, органи дихання і травлення, показання та протипоказання до застосування, побічна дія. Медикаментозна залежність. Гостре отруєння морфіном, принципи лікування. Антагоністи морфіну</p>	2

		<p>(налорфін, налоксон). Новогаленовий препарат опію — омнопон. Особливості дії та застосування. Синтетичні замінники морфіну — промедол, фентаніл. Особливості дії та застосування. Застосування фентанілу для нейролептанальгезії. Трамадол, його властивості та застосування. Правила безпечного зберігання й обліку наркотичних анальгетиків. <i>Ненаркотичні анальгетики.</i> Відмінність від наркотичних анальгетиків. Механізм безболісної, протизапальної та жарознижувальної дії. Класифікація: похідні саліцилової кислоти, похідні піразолону, похідні аніліну, похідні органічних кислот. Основні представники: кислота ацетилсаліцилова, анальгін, бутадіон, диклофенак, парацетамол, індометацин. Форми випуску, дія, призначення, особливості застосування окремих препаратів. Побічна дія, запобігання їй. Комбіновані препарати.</p> <p>Анальгетичні препарати. Наркотичні, ненаркотичні анальгетики</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Правила безпечного зберігання та обліку наркотичних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість використання анальгетиків для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги; — проаналізувати пряму та побічну дію анальгетичних засобів; — виписувати рецепти на наркотичні анальгетики. 	2
4	<i>Лекція</i>	<p>Психотропні засоби. Аналептики</p> <p>Психотропні засоби. Класифікація, загальна характеристика групи. <i>Нейролептики.</i> Основні представники: аміназин, галоперидол, етаперазин, дроперидол. Форма випуску, основні фармакологічні ефекти, антипсихотичні та транквілізуючі властивості, взаємодія з іншими засобами, застосування, побічна дія нейролептиків місцевого та резорбтивного характеру, запобігання їй. <i>Транквілізатори.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: сибазон, феназепам, хлосепід. Форми випуску, фармакологічна дія, взаємодія з іншими препаратами, медикаментозна залежність. Показання та протипоказання до застосування. <i>Седативні засоби.</i> Загальна характеристика групи: натрію бромід, препарати валеріани, корвалол. Вплив бромідів на психічну діяльність, застосування. Бромізм, заходи щодо запобігання йому. Препарати рослинного походження — валеріани, собачої кропиви та ін., їхні заспокійливі та спазмолітичні властивості. Комбіновані препарати: корвалол, корвалдин). Форми випуску, застосування.</p>	2

		<p><i>Психостимулювальні засоби.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: сиднокарб, меридил. Застосування, побічна дія, протипоказання.</p> <p><i>Адаптогени.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: лимонник, корінь женьшеню, левзея, пантокрин та ін. Показання до застосування, побічна дія, протипоказання.</p> <p><i>Ноотропні засоби.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: пірацетам, аміналон, цинаризин, церебролізин та ін. Показання до застосування, побічна дія, протипоказання.</p> <p><i>Аналептичні засоби.</i> Загальна характеристика групи, дія на центральну нервову систему, вплив на дихання, кровообіг, серцево-судинну систему. Основні представники: кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, бемеGRID, камфора, етимізол, сульфокамфокаїн. Форми випуску, особливості дії окремих препаратів, застосування, протипоказання.</p> <p><i>Антидепресанти.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: імизин, амітриптилін, ніаламід. Застосування, побічні ефекти.</p>	
	<p>Самостійна робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Механізм дії та застосування психотропних засобів збуджувальної дії.</i> 2. <i>Механізм дії та застосування психотропних засобів гальмівної дії.</i> 	<p>4</p>
<p>5</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Психотропні засоби. Нейролептики. Транквілізатори</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Ознайомлення з правилами безпечного зберігання психотропних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги; — виписувати рецепти на психотропні засоби. 	<p>2</p>
<p>6</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Психотропні засоби. Седативні засоби, антидепресанти, психостимулятори</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Ознайомлення з правилами безпечного зберігання психотропних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги; — виписувати рецепти на психотропні засоби. 	<p>2</p>

7	Практичне заняття	<p align="center">Психотропні засоби. Аналептики</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Ознайомлення з правилами безпечного зберігання психотропних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги; — виписувати рецепти на психотропні засоби. 	2
5	Лекція	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання</p> <p>Класифікація лікарських засобів, що впливають на функцію органів дихання.</p> <p><i>Стимулятори дихання центральної та рефлекторної дії.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: етимізол, бемеград, камфора, кордіамін, лобелін. Форми випуску, застосування, побічна дія.</p> <p><i>Протикашльові засоби центральної та периферійної дії.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: кодеїн, тусупрекс, глауцин, лібексин. Форми випуску, застосування, побічна дія. Медикаментозна залежність від кодеїну.</p> <p><i>Відхаркувальні засоби рефлекторної та прямої дії.</i> Загальна характеристика групи. Відхаркувальні засоби рослинного походження. Основні представники: настій трави термопсису, мукалтин, трипсин, бромгексин, калію йодид, натрію гідрокарбонат, ацетилцистеїн. Форми випуску, застосування, побічна дія.</p> <p><i>Бронхолітичні засоби.</i> Основні представники: салбутамол, фенотерол, орципреналіну сульфат, ефедрину гідрохлорид, адреналіну гідрохлорид, атропіну сульфат, атровент, еуфілін. Форми випуску, механізм дії, особливості використання препаратів.</p> <p>Засоби, які застосовують під час нападу бронхіальної астми. Застосування глюкокортикоїдів (преднізолон, дексаметазон) та антигістамінних засобів. Принцип дії кромолін-натрію.</p> <p>Засоби, які застосовують при набряку легень: спирт етиловий, маніт, сечовина, бензогексоній, строфантин. Піногасний ефект спирту етилового та антифомсилану. Застосування дегідратаційних сечогінних засобів, гангліоблокаторів, глюкокортикоїдів та серцевих глікозидів. Засоби невідкладної допомоги при набряку легень.</p>	2
	Самостійна робота	<p align="center"><i>Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання, і особливості їх застосування.</i></p>	2

8	Практичне заняття	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість використання відхаркувальних засобів за їх властивостями, механізмом та локалізацією дії; — проаналізувати терапевтичну та побічну дію окремих речовин, доцільність шляхів введення для досягнення максимального ефекту; — виписувати рецепти на препарати для надання невідкладної допомоги у разі нападу бронхіальної астми та набряку легень. 	2
6	Лекція	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок</p> <p>Кардіотонічні засоби, класифікація.</p> <p><i>Серцеві глікозиди.</i> Класифікація. Рослини, що містять серцеві глікозиди. Вплив серцевих глікозидів на серце. Механізм кардіотонічної дії. Основні представники: препарати наперстянки — дигоксин, дигітоксин; форми випуску, особливості дії, призначення, застосування; препарати горицвіту — целанід, настій трави горицвіту весняного, форми випуску, особливості дії, призначення, застосування; препарати конвалії та строфанту — адонізид, строфантин, коргліккон, форми випуску, особливості дії, призначення, застосування. Порівняльна характеристика окремих препаратів. Токсична дія серцевих глікозидів, заходи щодо запобігання їй та її ліквідації. Препарати для надання невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності.</p> <p><i>Протиаритмічні засоби.</i> Класифікація.</p> <p>Засоби, які застосовують при тахіаритміях: мембраностабілізуючі засоби — етмозин, лідокаїн, хінідину сульфат, новокаїнамід; бета-адреноблокатори — анаприлін, аміодарон; антагоністи кальцію — верапаміл; препарати калію — аспаркам. Механізм дії та застосування окремих препаратів.</p> <p>Засоби для корекції брадіаритмій серця (бета-адреноміметики, М-холіноблокатори).</p> <p><i>Антиангінальні засоби (засоби, які застосовують при недостатності вільного кровообігу).</i> Класифікація, принципи фармакотерапії при недостатності вільного кровообігу.</p> <p>Засоби для зняття нападів стенокардії: нітроглицерин, валідол. Форми випуску, механізм дії, фармакологічні ефекти, шляхи введення, побічна дія.</p> <p>Засоби для запобігання нападам стенокардії: нітрати подовження дії — сустак-форте, нітронг, нітрогранулонг; бета-адреноблокатори — анаприлін, атенолол; блокатори кальцієвих каналів — ніфедипін, верапаміл; аміодарон. Засоби, що збільшують надходження кисню до міокарда, — дипіридамол, карбоксимен. Відмінності механізму дії окремих препаратів.</p>	2

		<p>Форми випуску, способи застосування, побічна дія.</p> <p>Засоби, які використовують при інфаркті міокарда. Використання наркотичних анальгетиків, азоту закису, протиаритмічних засобів, серцевих глікозидів, антикоагулянтів, фібринолітичних та судинорозширювальних засобів.</p> <p><i>Гіпотензивні засоби.</i> Класифікація: засоби нейротропної дії (центральної та периферійної), міотропної дії та засоби, що впливають на водно-мінеральний обмін. Загальна характеристика та механізм дії гіпотензивних засобів. Основні представники: клофелін, бензогексоній, резерпін, празозин, анаприлін, дибазол, магнію сульфат, фенігидин, дихлотіазид, фуросемід, <i>метилдофа, октадин, атенолол, метопролол, каптоприл, еналаприл, ніфедипін, натрію нітропрусид, спіронолактон.</i> Форми випуску та застосування, побічна дія.</p> <p>Засоби невідкладної допомоги під час гіпертензивного кризу. Застосування комбінованих препаратів. Фітотерапія при гіпертонічній хворобі.</p> <p>Засоби, що підвищують артеріальний тиск: кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, мезатон. Форми випуску, спосіб застосування, механізм дії.</p> <p>Засоби, що посилюють видільну функцію нирок. Сечогінні засоби: калійвивідні діуретики — фуросемід, лазикс, дихлотіазид; що не впливають на секрецію йонів Калію, — маніт, манітол; калійзберігаючі діуретики — спіронолактон, триамтерен. Принцип дії, призначення, побічна дія, запобігання їй.</p> <p>Рослини, що містять речовини сечогінної дії: листя брусниці, толокнянки, “ведмежі вушка”, бруньки берези та ін.</p>	
9	Практичне заняття	<p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Серцеві глікозиди, протиаритмічні засоби</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки, застосування серцево-судинних та сечогінних засобів. Розв’язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв’язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань; — вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу; — виписувати рецепти на серцеві глікозиди. 	2
10	Практичне заняття	<p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Засоби, що застосовуються при недостатності вільного кровообігу. Антигіпертензивні та сечогінні препарати</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки, застосування серцево-</p>	2

		судинних та сечогінних засобів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.	
		<p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань; — вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу; — виписувати рецепти на серцеві глікозиди. 	
3	Лабораторне заняття	<p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок</p> <p>Ознайомлення з дією препаратів, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок, у лабораторних умовах.</p>	2
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Серцеві глікозиди, механізм їх дії та застосування. 2. Антиангінальні засоби, механізм їх дії та застосування. 3. Гіпотензивні лікарські засоби, механізм їх дії та застосування. 	6
7	Лекція	<p>Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення</p> <p>Класифікація засобів, що впливають на функцію шлунка.</p> <p><i>Засоби, що впливають на апетит.</i> Речовини, що підвищують апетит (гіркоти — настоянка полину; інсулін). Форма випуску, фармакологічна дія, призначення.</p> <p>Речовини, що знижують апетит (анорексигенні засоби — дезопімон, фепранон, теренак). Форма випуску, фармакологічна дія, призначення.</p> <p><i>Засоби, що впливають на секреторну функцію шлунка.</i> Засоби, які застосовують у разі недостатньої секреції залоз шлунка: сік шлунковий натуральний, кислота хлористоводнева розведена, пепсин. Форма випуску, фармакологічна дія, призначення.</p> <p>Використання препаратів з діагностичною метою (гістамін, пентагастрин).</p> <p>Засоби, які застосовують за надмірної секреції залоз шлунка (М-холіноблокатори — платифіліну гідротартрат, атропіну сульфат, препарати беладони, пірензепін; блокатори H₂-рецепторів — циметидин, ранітидин, фамотидин; антацидні засоби — натрію гідрокарбонат, магнію оксид, “Альмагель”). Форми випуску, фармакологічна дія, застосування. Застосування гастропротекторних засобів (препарати Бісмуту, фітопрепарати) при виразковій хворобі шлунка.</p> <p><i>Засоби, що впливають на моторну функцію шлунка.</i> Засоби, що посилюють рухову функцію шлунка: прозерин, ацеклідин, апоморфіну гідрохлорид. Форми випуску, фармакологічна дія, показання до застосування.</p>	2

		<p>Протиблювотні засоби: етаперазин, церукал, метоклопрамід, таблетки “аерон”. Форми випуску, фармакологічна дія, показання до застосування.</p> <p><i>Засоби, що впливають на моторну функцію кишок.</i> Застосування антихолінергічних засобів і М-холіноміметиків при атонії кишок.</p> <p>Проносні засоби. Класифікація препаратів. Сольові проносні засоби. Основні представники: магнію сульфат, натрію сульфат, механізм дії, особливості застосування. Особливості дії рицинової олії, її застосування. Фенолфталеїн і антраглікозиди, механізм дії, застосування. Застосування проносних засобів, що вибірково діють на рухову функцію товстої кишки. Механізм їхньої дії. Можливість звикання.</p> <p><i>Засоби, що впливають на жовчовиділення.</i></p> <p>Засоби, що посилюють утворення жовчі (холеретики), тваринного, рослинного походження та синтетичні. Основні представники: кислота дегідрохолева, “Алохол”, “Холензим”, оксафенамід, фітопрепарати. Форми випуску, особливості застосування.</p> <p>Засоби, що сприяють виходу жовчі із жовчного міхура у дванадцятипалу кишку (холекінетики): М-холіноблокатори, спазмолітики міотропної дії. Основні представники: магнію сульфат, но-шпа, папаверин. Форми випуску, особливості застосування.</p> <p>Гепатопротектори, їхні властивості та застосування. Основні представники: легалон, силібор, есенціале. Форми випуску, показання до застосування.</p> <p><i>Засоби, що впливають на секреторну функцію підшлункової залози.</i> Основні представники: панкреатин, контрикал, панзинорм, фестал-форте. Форми випуску, механізм фармакологічної дії, застосування при гострих і хронічних захворюваннях підшлункової залози.</p>	
	<p>Самостійна робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії засобів, що впливають на секреторну функцію органів травлення, та їх застосування. 2. Механізм дії засобів, що впливають на моторну функцію органів травлення. 	<p>4</p>
<p>11</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на апетит, секрецію шлунка та моторику шлунка</p> <p>Ознайомлення з препаратами та анотаціями до них. Обговорення питань класифікації, фармакодинаміки та застосування засобів, що впливають на функції органів травлення.</p> <p>Виконання програмних завдань та розв’язування фармакотерапевтичних і фармакологічних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписування рецептів на препарати або комбінації препаратів при тих чи інших симптомах захворювання органів травлення; — проаналізувати терапевтичну й побічну дію окремих 	<p>2</p>

12	Практичне заняття	<p>засобів, що впливають на функцію органів травлення; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на функції органів травлення.</p> <p>Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на апетит, секрецію шлунка та моторику шлунка</p> <p>Ознайомлення з препаратами та анотаціями до них. Обговорення питань класифікації, фармакодинаміки та застосування засобів, що впливають на функції органів травлення.</p> <p>Виконання програмних завдань та розв'язування фармакотерапевтичних і фармакологічних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписування рецептів на препарати або комбінації препаратів при тих чи інших симптомах захворювання органів травлення; — проаналізувати терапевтичну й побічну дію окремих засобів, що впливають на функцію органів травлення; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на функції органів травлення. 	2
8	Лекція	<p>Лікарські засоби, що впливають на систему крові</p> <p>Класифікація засобів, що впливають на систему крові, їх коротка характеристика.</p> <p><i>Засоби, що стимулюють еритропоез.</i> Основні представники: заліза лактат, ферковен, фолієва кислота, ферамід, ферокаль, фероплекс, ферковен, фербітол, коамід, ціанокобаламін. Форми випуску, спосіб застосування. Застосування препаратів Феруму, Кобальту та Купруму при гіпохромній анемії. Показання для застосування кислоти фолієвої та ціанокобаламіну.</p> <p><i>Засоби, що стимулюють лейкопоез.</i> Основні представники: натрію нуклеїнат, метилурацил, пентоксил. Форми випуску, спосіб застосування.</p> <p><i>Засоби, що підвищують згортання крові (гемостатики), їх класифікація.</i></p> <p>Засоби, що є компонентами системи згортання крові: тромбін, фібриноген, вікасол, кальцію хлорид. Засоби, що блокують процес фібринолізу: амінокапронова кислота, контрикал. Форми випуску, спосіб застосування.</p> <p><i>Засоби, що гальмують згортання крові (антикоагулянти), їх класифікація.</i></p> <p>Антикоагулянти прямої дії: гепарин, форми випуску, особливості застосування, побічна дія.</p> <p>Антикоагулянти непрямой дії: неодикумарин, фенілін, синкумар. Форми випуску, фармакологічна дія, особливості застосування, побічна дія.</p> <p>Антикоагулянти, що діють поза організмом: натрію цитрат. Застосування натрію гідроксиду для стабілізації крові при консервації.</p>	2

		<p><i>Антиагреганти:</i> ацетилсаліцилова кислота, дипіридамо́л. Форми випуску, показання до застосування.</p> <p><i>Фібринолітичні засоби:</i> фібринолізин, стрептоліаза, стрептодеказа. Форми випуску, показання до застосування.</p> <p>Поняття про протибластомні засоби. Коротка характеристика групи, механізм цитостатичної дії. Основні препарати (препарати, що призначають при лейкозах).</p> <p>Засоби для трансфузійної терапії (дисоль, ацесоль, реополіглюкін, неогемодез, амінопептид та ін.). Властивості та застосування окремих препаратів.</p>	
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на антикоагуляційну систему крові. 2. Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на коагуляційну систему крові. 	4
4	Лабораторне заняття	<p>Лікарські засоби, що впливають на систему крові</p> <p>Вивчення препаратів цієї групи, анотацій до них. Виконання програмних завдань, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну й побічну дію засобів, що впливають на функції системи крові; — оцінювати можливість та доцільність застосування лікарських засобів при певних патологічних станах системи крові; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на систему крові. 	2
9	Лекція	<p>Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи</p> <p>Гормони і гормональні препарати, їх класифікація та фізіологічне значення.</p> <p><i>Препарати гормонів гіпофіза.</i> Препарати гормонів передньої частки гіпофіза. Кортикотропін, форми випуску, фармакологічна дія та застосування.</p> <p>Препарати гормонів задньої частки гіпофіза. Вплив на матку окситоцину і пітуїтрину, форми випуску та застосування, шляхи введення. Адіурекрин, форми випуску та застосування при нецукровому діабеті.</p> <p><i>Препарати гормонів щитоподібної залози.</i> Вплив гормонів щитоподібної залози на обмін речовин. Тиреоїдин та трийодтиронін, форми випуску, застосування, побічна дія.</p> <p>Антитиреоїдні засоби. Мерказоліл, форми випуску, фармакологічна дія, застосування, побічна дія. Застосування препаратів йоду при гіпофункції та гіперфункції щитоподібної залози.</p> <p><i>Препарати гормонів прищитоподібних залоз.</i> Вплив гормонів прищитоподібних залоз на обмін Кальцію та Фосфору. Паратиреоїдин, форми випуску, фармакологічна дія, застосування.</p>	2

13	<p><i>Самостійна робота</i></p>	<p><i>Препарати гормонів підшлункової залози.</i> Вплив інсуліну на обмін речовин. Принципи його дозування та застосування при цукровому діабеті. Препарати інсуліну. Невідкладна допомога при гіпоглікемічній та гіперглікемічній комі.</p> <p>Синтетичні гіпоглікемічні засоби: бутамід, букарбан, глібутид, метформін, манініл. Механізм дії, застосування, побічна дія. Фітопрепарати при цукровому діабеті.</p> <p><i>Препарати гормонів надниркових залоз.</i> Глюкокортикоїди, основні властивості (протизапальна, протиалергічна, імунодепресивна, протишокова, антитоксична), фізіологічне значення та вплив на обмін речовин. Основні препарати: гідрокортизону ацетат, преднізолон, дексаметазон. Форми випуску, фармакологічна дія, показання до застосування, побічна дія, запобігання їй. Синдром відміни.</p> <p>Мінералокортикоїди, основні властивості, фізіологічне значення та вплив на обмін електролітів. Дезоксикортикостерону ацетат, форми випуску, фармакологічна дія, застосування.</p> <p><i>Препарати гормонів статевих органів, класифікація.</i> Препарати гормонів яєчників, класифікація. Естрогенні та гестагенні гормони, їх фізіологічне значення. Основні гормональні препарати: естрон (фолікулін), синестрол, прогестерон. Форми випуску, застосування, протипоказання, побічна дія. Контрацептивні засоби для перорального призначення. Механізм контрацептивної дії, схема застосування (ноновлон, ригевідон та ін.).</p> <p>Препарати гормонів чоловічих статевих органів. Андрогени, їх фізіологічне значення, вплив на обмін речовин. Препарати чоловічих статевих гормонів та їх синтетичні аналоги (тестостерону пропіонат, метилтестостерон). Показання до призначення. Побічна дія. Протипоказання.</p> <p><i>Загальні відомості про анаболічні засоби</i> (феноболін, метандростенолон, ретаболіл). Анаболічні стероїди (калію оротат, рибоксин). Основні властивості. Призначення. Побічна дія.</p>	2
	<p><i>Практичне заняття</i></p>	<p>Гормональні препарати. Препарати гормонів гіпофізу, щитоподібної, підшлункової залози</p> <p>Вивчення препаратів цієї групи, анотацій до них. Виконання програмних завдань, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну й побічну дію гормональних препаратів за механізмом і локалізацією дії; — оцінювати можливість та доцільність застосування гормональних препаратів при певних патологічних 	2

14	<i>Практичне заняття</i>	<p>станах; — виписувати рецепти на гормональні препарати.</p> <p>Гормональні препарати статевих гормонів, анаболічні стероїди. Синтетичні замінники та антагоністи.</p> <p>Вивчення препаратів цієї групи, анотацій до них. Виконання програмних завдань, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів.</p> <p>Практичні навички:</p> <p>— проаналізувати терапевтичну й побічну дію гормональних препаратів за механізмом і локалізацією дії; — оцінювати можливість та доцільність застосування гормональних препаратів при певних патологічних станах; виписувати рецепти на гормональні препарати</p>	2
10	<i>Лекція</i>	<p>Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія</p> <p>Класифікація речовин, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія.</p> <p>Засоби, що зумовлюють ритмічні скорочення міометрія: гормональні препарати гіпофіза — окситоцин (його властивості, шляхи введення, механізм дії на міометрій, показання і протипоказання до застосування, побічні ефекти), гіфотоцин (особливості дії, особливості введення при пологах); простагландини — динопрост, простенон (їхні властивості, механізм дії, шляхи введення, побічна дія, протипоказання).</p> <p>Застосування наркотичних засобів, М-холіноблокаторів, спазмолітиків міотропної дії, бета₂-адреноміметиків (партусистен), гестагенів (прогестерон) для послаблення пологової діяльності.</p> <p>Засоби, що зумовлюють тонічні скорочення міометрія: препарати маткових ріжків — метилергометрин, ерготал, ерготамін. Їх вплив на міометрій. Механізм дії при кровотечах. Показання та протипоказання до застосування. Використання рослинних препаратів при маткових кровотечах (трава грициків, кора калини, листя кропиви, трава гірчака перцевого).</p> <p>Засоби, що розслаблюють міометрій (токолітичні засоби): партусистен, його властивості, механізм дії, показання та протипоказання до застосування.</p>	2
15	<i>Практичне заняття</i>	<p>Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія</p> <p>Ознайомлення з препаратами, що вивчаються. Виписування рецептів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p>	2

11	<i>Лекція</i>	<p>— проаналізувати терапевтичну й побічну дію вивчених засобів, що впливають на міометрій, за механізмом дії; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на тонус та скоротливу активність міометрія.</p> <p>Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза</p> <p><i>Солі лужних металів.</i> Солі Натрію: ізотонічний, гіпертонічний та гіпотонічний розчини, їх фізіологічне значення, характеристика та застосування.</p> <p>Солі Калію. Вплив на функції нервової системи, діяльність серця. Калію хлорид, форми випуску, застосування. Препарати калію: панангін, аспаркам. Показання до застосування, їх використання.</p> <p>Солі Кальцію, їх фізіологічне значення, ефекти дії. Кальцію хлорид та кальцію глюконат, форми випуску, шляхи введення, застосування.</p> <p><i>Солі лужноземельних металів.</i> Солі Магнію. Магнію сульфат, залежність фармакологічної дії магнію сульфату від шляхів уведення. Резорбтивна дія йонів Магнію (вплив на центральну нервову та серцево-судинну системи), жовчогінна та проносна дія. Форми випуску та застосування магнію сульфату.</p> <p>Барію сульфат. Застосування барію сульфату для рентгенологічного дослідження травного каналу.</p> <p><i>Глюкоза</i>, її енергетичне значення, антитоксичні та осмотичні властивості. Форми випуску, застосування ізотонічного та гіпертонічного розчинів, шляхи їх уведення.</p>	2
16	<i>Практичне заняття</i>	<p>Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза</p> <p>Ознайомлення з препаратами та виписування рецептурних завдань на засоби з цієї теми. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати проблемні задачі з питань гомеостазу; — виписувати рецепти на препарати з групи солей лужних та лужноземельних металів; — виписувати рецепти на глюкозу; — розв'язувати задачі з фармакотерапії щодо запобігання побічним діям та застосування розчинів солей і глюкози при станах, що потребують невідкладної допомоги. 	2
12	<i>Лекція</i>	<p>Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати</p> <p>Класифікація засобів, що усувають запалення та впливають на імунні процеси: протизапальні та протиалергійні засоби.</p> <p>Протизапальні засоби, їх класифікація. Стероїдні протизапальні засоби: гідрокортизон, дексаметазон, преднізолон, тріамцинолон. Форми випуску, механізм дії та</p>	2

		<p>застосування, побічна дія.</p> <p>Нестероїдні протизапальні засоби: кислота ацетилсаліцилова, бутадіон, індометацин, ібупрофен, диклофенак-натрій. Форми випуску, механізм дії та застосування, побічна дія. Уявлення про комбіновану терапію при запаленні.</p> <p>Протиалергійні засоби, їх класифікація. Глюкокортикоїдні засоби: преднізолон, загальне уявлення про механізм протиалергійної дії, застосування.</p> <p>Антигістамінні засоби: димедрол, дипразин, супрастин, діазолін, фенкарол, лоратидин, тавегіл, механізм дії, застосування, побічна дія, протипоказання. Взаємодія з іншими препаратами.</p> <p>Мембраностабілізатори (кромалін-натрій, задитен), механізм дії, застосування, шляхи введення.</p> <p>Засоби симптоматичного лікування при анафілактичних реакціях. Невідкладна допомога у разі анафілактичного шоку.</p> <p>Імунотропні препарати. Імуностимулятори (препарати тимуса, пірогенал, інтерферон, левамізол та ін.). Доцільність застосування при різних захворюваннях.</p>	
	<p>Самостійна робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування протизапальних препаратів. 2. Механізм дії та застосування протиалергійних засобів. 3. Механізм дії та застосування імунотропних препаратів. 	<p>6</p>
<p>17</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати</p> <p>Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування препаратів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виділяти антигістамінні засоби із асортименту лікарських засобів цієї фармакологічної групи; — застосовувати засоби для надання невідкладної допомоги в разі анафілактичного шоку; — виписувати рецепти на протиалергійні засоби. 	<p>2</p>
<p>13</p>	<p>Лекція</p>	<p>Вітамінні препарати</p> <p>Значення вітамінів для організму. Уявлення про авітаміноз та гіповітаміноз. Номенклатура та класифікація вітамінів. Джерела отримання вітамінів.</p> <p>Препарати водорозчинних вітамінів: тіаміну хлорид, рибофлавін, кислота нікотина, піридоксину гідрохлорид, ціанокобаламін, кислота фолієва, кислота аскорбінова, рутин. Форми випуску, шлях введення, роль в організмі, показання до призначення.</p>	<p>2</p>

		<p>Вплив вітамінів групи В на нервову систему, процеси травлення, кровотворення. Несумісність вітамінів, зокрема в одному шприці. Вплив кислоти аскорбінової на окисно-відновні процеси та проникність стінки судин. Практичне застосування. Властивість рутину. Застосування.</p> <p>Препарати жиророзчинних вітамінів: ретинолу ацетат, ергокальциферол, токоферолу ацетат, вікасол. Форми випуску, шлях уведення, роль в організмі, показання до призначення.</p> <p>Участь ретинолу в утворенні світлочутливого пігменту сітківки. Вплив на шкіру та слизову оболонку. Застосування ретинолу ацетату.</p> <p>Вплив ергокальциферолу на обмін Кальцію та Фосфору. Застосування ергокальциферолу. Значення філохінонів (вітамін К) для системи згортання крові. Вікасол, його властивості, застосування.</p> <p>Токофероли, біологічне значення, антиоксидантні властивості. Застосування препаратів токоферолів.</p> <p>Полівітамінні препарати, застосування, їх переваги та недоліки.</p>	
	<p>Самостійна робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування водорозчинних вітамінів. 2. Механізм дії та застосування жиророзчинних вітамінів. 3. Механізм дії та застосування полівітамінів. 	<p>6</p>
<p>18</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Вітамінні препарати</p> <p>Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування препаратів з переважним впливом на процеси тканинного обміну.</p> <p>Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань.</p> <p>Виписування рецептів на препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виділяти з асортименту лікарських засобів препарати водо- та жиророзчинних вітамінів; — оцінювати можливість та доцільність практичного застосування вітамінних препаратів на основі знань про їх фізіологічне значення, властивості та локалізацію дії; — виписувати рецепти на вітамінні препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів. 	<p>2</p>
<p>14</p>	<p>Лекція</p>	<p>Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами</p> <p>Основні принципи лікування гострих отруєнь лікарськими засобами та ксенобіотиками. Заходи, спрямовані на запобігання всмоктуванню отрути та максимальне видалення її з організму.</p> <p>Специфічне знешкодження отрути. Застосування</p>	<p>2</p>

19	<i>Практичне заняття</i>	<p>антидотів, функціональних антагоністів, стимуляторів фізіологічних функцій. Заходи, спрямовані на прискорення видалення отрути з організму (гемодіаліз, перитонеальний діаліз, гемосорбція, форсований діурез).</p> <p>Характеристика засобів невідкладної допомоги в разі пригнічення дихання, колапсу, гострої серцевої недостатності, спазму бронхів.</p> <p>Особливості застосування цих засобів у гострому періоді отруєння.</p> <p>Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами</p> <p>Визначення загальних принципів лікування в разі отруєння лікарськими засобами. Розв'язування задач із застосування конкретних лікарських засобів при отруєнні.</p> <p>Виписування рецептів на антидоти, фізіологічні антагоністи та препарати невідкладної допомоги.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — визначати заходи з надання невідкладної допомоги у разі отруєння лікарськими засобами; — користуватися таблицями отрут і антидотів. 	2
20	<i>Практичне заняття</i>	<p>Диференційований залік</p>	2

4. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин				
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
	Розділ 1. Загальна фармакологія та рецептура					
1	Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура	6	2	2	—	2
2	Тверді лікарські форми	2	—	2	—	—
3	М'які лікарські форми	2	—	2	—	—
4	Рідкі лікарські форми Лікарські форми для ін'єкцій	2	—	2	—	—
	Розділ 2. Спеціальна фармакологія					
5	Антисептичні та дезінфекційні засоби	6	2	2	—	2
6	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби	16	4	6	—	6
7	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	6	2	2	—	2
8	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів	14	4	2	2	6
9	Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів	12	2	2	2	6
10	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби	7	2	1	2	2
11	Анальгетичні засоби	2	1	1	—	—
12	Психотропні засоби. Аналептики	13	3	6	—	4
13	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	8	2	2	—	4
14	Лікарські засоби, що	14	2	4	2	6

	впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок					
15	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення	10	2	4	—	4
16	Лікарські засоби, що впливають на систему крові	6	2	—	2	2
17	Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи	12	2	4	—	6
18	Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія	3	1	2	—	—
19	Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза	3	1	2	—	—
20	Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати	6	2	2	—	2
21	Вітамінні препарати	6	2	2	—	2
22	Основні принципи лікування в разі гострих отруень лікарськими засобами. Диференційований залік	6	2	4	—	—
	Усього	162	40	56	10	56

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>3 семестр</i>		
1	Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура	2
2	Спеціальна фармакологія. Антисептичні та дезінфекційні засоби	2
3	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Антибіотики. Сульфаніламідні препарати	2
4	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Протівірусні, протитуберкульозні, протисифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати.	2
5	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	2
6	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноміметичні, антихолістеразні засоби	2
7	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноблокуючі засоби.	2
<i>4 семестр</i>		
1	Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів	2
2	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби	2
3	Анальгетичні засоби. Наркоти чні анальгетики. Ненаркотичні анальгетики	2
4	Психотропні засоби. Нейролептики, транквілізатори, седативні, антидепресанти, психостимулятори. Аналептики	2
5	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	2
6	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок	2
7	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення	2
8	Лікарські засоби, що впливають на систему крові	2
9	Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи	2
10	Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія. Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза	2
11	Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати	2
12	Вітамінні препарати	2
13	Основні принципи лікування в разі гострих отруень лікарськими засобами.	2
Усього		40

6-7. Теми практичних та лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Практичні	Лабораторні
3 семестр			
1	Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура. Тверді лікарські форми	2	-
2	Медична рецептура. Рідкі лікарські форми	2	-
3	Медична рецептура. М'які лікарські форми	2	-
4	Лікарські форми для ін'єкцій	2	-
5	Антисептичні та дезінфекційні засоби	2	-
6	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Антибіотики, сульфаніламідні препарати.	2	-
7	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні препарати.	2	-
8	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Протисифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати.	2	-
9	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	2	-
4 семестр			
1	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів	2	2
2	Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів	2	2
3	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та проти епілептичні засоби. Аналгетичні засоби. Наркотичні, ненаркотичні анальгетики.	2	2
4	Психотропні засоби. Нейролептики, транквілізатори	2	-
5	Психотропні засоби. Седативні засоби, антидепресанти, психостимулятори	2	-
6	Психотропні засоби. Аналептики	2	-
7	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	2	-
8	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Серцеві глікозиди, протиаритмічні засоби	2	2
9	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Засоби, що застосовуються при недостатності в'язцевого кровообігу. Антигіпертензивні та сечогінні засоби.	2	-
10	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на апетит, на секрецію шлунка та моторику шлунка	2	-
11	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на секрецію підшлункової залози та жовчі, на моторику кишківника.	2	-
12	Лікарські засоби, що впливають на систему крові	-	2
13	Гормональні препарати. Препарати гормонів гіпофізу, щитоподібної підшлункової залози.	2	-
14	Гормональні препарати статевих гормонів. Анаболічні стероїди, замінники та антагоністи	2	-
15	Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія	2	-
16	Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза	2	-

17	Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати	2	-
18	Вітамінні препарати	2	-
19	Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами.	2	-
20	Диференційований залік	2	-
	Усього	56	10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва тем	К-ть годин
1	Фармакокінетика та її основні положення	2
2	Фармакодинаміка та її основні положення	2
3	Механізм дії антисептичних та дезінфекційних засобів	2
4	Виписування рецептів на антисептичні та дезінфекційні засоби	2
5	Механізм дії та принципи застосування антибіотиків	2
6	Механізм дії та принципи застосування синтетичних антибактеріальних засобів	2
7	Механізм дії та принципи застосування проти паразитарних та інших хіміотерапевтичних засобів	2
8	Місцевоанестезувальні засоби, механізм їх дії та застосування	2
9	Механізм дії та принципи застосування антихолінергічних лікарських засобів	2
10	Механізм дії та принципи застосування М – холінергічних лікарських засобів	2
11	Механізм дії та принципи застосування Н– холінергічних лікарських засобів	2
12	Механізм дії та принципи застосування адреноміметичних лікарських засобів	2
13	Механізм дії та принципи застосування антиадренергічних лікарських засобів	2
14	Механізм дії та принципи застосування наркозних лікарських засобів	2
15	Механізм дії та принципи застосування протисудомних лікарських засобів	2
16	Механізм дії та принципи застосування психотропних засобів збуджувальної дії	2
17	Механізм дії та принципи застосування психотропних засобів гальмівної дії	2
18	Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання, та особливості їх застосування	2
19	Серцеві глікозиди, механізм їх дії та застосування	2
20	Антиангінальні засоби, механізм їх дії та застосування	2
21	Гіпотензивні лікарські засоби, механізм дії та застосування	2
22	Механізм дії засобів, що впливають на секреторну функцію органів травлення , та їх застосування	2
23	Механізм дії засобів, що впливають на моторну функцію органів травлення , та їх застосування	2
24	Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на антикоагуляційну систему крові	2
25	Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на коагуляційну систему крові	2
26	Механізм дії та принципи застосування гормональних препаратів у замісній терапії	2
27	Механізм дії та принципи застосування протизапальних препаратів	2
28	Механізм дії та принципи застосування протиалергійних засобів	2
29	Механізм дії та принципи застосування імунотропних препаратів	2
30	Механізм дії та принципи застосування водорозчинних вітамінів	2
31	Механізм дії та принципи застосування жиророзчинних вітамінів	2
32	Механізм дії та принципи застосування полівітамінів	2
32	Механізм дії та принципи застосування	2
	Усього	56

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Користуватися “Державною фармакопеею України”.
2. Знайти у “Державній фармакопеї України” таблицю кількості крапель в 1 мл.
3. Знати форми рецептурних бланків та правила їх оформлення.
4. Знати правила зберігання і відпуску отруйних, наркотичних та сильнодіючих речовин.
5. Виписувати рецепти на таблетки, порошки, капсули, драже, гранули.
6. Вміти розрізняти за зовнішнім виглядом тверді лікарські форми.
7. Виписувати рецепти на мазі, пасти, лініменти, супозиторії;
8. Вміти розрізняти за зовнішнім виглядом м’які лікарські форми.
9. Виписти рецепти на різні рідкі лікарські форми.
10. Розраховувати концентрацію рідких лікарських форм.
11. Обчислювати добові та курсові дози у лікарських формах для ін’єкцій.
12. Оцінювати можливість безпечного застосування антисептичних засобів.
13. Розраховувати потрібні концентрації розчину антисептика для практичного застосування.
14. Виписувати рецепти на антисептики та дезінфекційні засоби.
15. Дотримуватись правил техніки безпеки під час роботи з окремими препаратами.
16. Оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей.
17. Виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально-профілактичних закладів.
18. Розв’язувати задачі із застосування анестетиків при певних патологічних станах.
19. Виписувати рецепти на місцевоанестезувальні засоби.
20. Розв’язувати проблемні задачі з питань фармакотерапії холінергічними засобами.
21. Випиати рецепти на гангліоблокатори.
22. Розв’язувати проблемні задачі з питань фармакотерапії адренергетиками.
23. Виписувати рецепти на адренергічні засоби.
24. Розв’язувати задачі з фармакотерапії щодо запобігання побічним діям та застосування препаратів при станах, що потребують невідкладної допомоги (шок, колапс).
25. Оцінювати можливість використання засобів для наркозу, спирту етилового, снодійних засобів, протиепілептичних засобів для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги.
26. Проаналізувати терапевтичну та побічну дію спирту етилового.
27. Виписувати рецепти на лікарські засоби, що впливають на центральну нервову систему, за вимогами лікувально-профілактичних закладів.
28. Оцінювати можливість використання анальгетиків для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги.

29. Проаналізувати пряму та побічну дію анальгетичних засобів.
30. Виписувати рецепти на наркотичні анальгетики.
31. Виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги.
32. Виписувати рецепти на психотропні засоби.
33. Оцінювати можливість використання відхаркувальних засобів за їх властивостями, механізмом та локалізацією дії.
34. Проаналізувати терапевтичну та побічну дію окремих речовин, доцільність шляхів уведення для досягнення максимального ефекту.
35. Виписувати рецепти на препарати для надання невідкладної допомоги у разі нападу бронхіальної астми та набряку легень.
36. Розв'язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань.
37. Вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу.
38. Виписувати рецепти на серцеві глікозиди.
39. Призначати препарати або комбінації препаратів при тих чи інших симптомах захворювання органів травлення.
40. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію окремих засобів, що впливають на функцію органів травлення.
41. Виписувати рецепти на засоби, що впливають на функції органів травлення.
42. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію засобів, що впливають на функції системи крові.
43. Оцінювати можливість та доцільність застосування лікарських засобів при певних патологічних станах системи крові.
44. Виписувати рецепти на засоби, що впливають на систему крові.
45. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію гормональних препаратів за механізмом і локалізацією дії.
46. Оцінювати можливість та доцільність застосування гормональних препаратів при певних патологічних станах.
47. Виписувати рецепти на гормональні препарати.
48. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію вивчених засобів, що впливають на міометрій, за механізмом дії.
49. Виписувати рецепти на засоби, що впливають і тонус та скоротливу активність міометрія.
50. Розв'язувати проблемні задачі з питань гомеостазу.
51. Виписувати рецепти на препарати з групи солей лужних та лужноземельних металів.
52. Виписувати рецепти на глюкозу.
53. Розв'язувати задачі з фармакотерапії щодо запобігання побічним діям та застосування розчинів солей і глюкози при станах, що потребують невідкладної допомоги.
54. Виділяти антигістамінні засоби з асортименту лікарських засобів цієї фармакологічної групи.
55. Застосовувати засоби для надання невідкладної допомоги в разі анафілактичного шоку.

56. Виписувати рецепти на протиалергійні засоби.
57. Виділяти з асортименту лікарських засобів препарати водо- та жиророзчинних вітамінів.
58. Оцінювати можливість та доцільність практичного застосування вітамінних препаратів на основі знань про їх фізіологічне значення, властивості та локалізацію дії.
59. Виписувати рецепти на вітамінні препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів.
60. Визначати заходи з надання невідкладної допомоги у разі отруєння лікарськими засобами.
61. Користуватися таблицями отрут і антидотів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Визначення фармакології як науки та зв'язок її з іншими дисциплінами.
2. Коротка історія розвитку фармакології.
3. Джерела отримання лікарських речовин.
4. Шляхи пошуку нових ліків та їх клінічні випробування.
5. Лікарські речовини, лікарські форми, їх класифікація. Лікарські препарати.
6. Рецепт, його значення. Загальні правила виписування рецептів.
7. Форми рецептурних бланків і правила оформлення за ними рецептів згідно з чинним наказом.
8. Правила виписування ліків для стаціонарних хворих.
9. “Державна фармакопея України”, її зміст і значення.
10. Основні відомості про аптеку, її завдання. Правила зберігання та відпуску ліків.
11. Тверді форми ліків і правила виписування рецептів на порошки, капсули, драже, таблетки (приклади).
12. Рідкі форми ліків і правила виписування рецептів на розчини, настої, відвари, слизи, настойки, екстракти, новогаленові препарати, мікстури (приклади).
13. М'які форми ліків: мазі, пасти, супозиторії, лініменти (приклади).
14. Форми ліків для ін'єкцій. Способи стерилізації, правила виписування рецептів (приклади).
15. Шляхи введення ліків в організм.
16. Розподіл ліків в організмі.
17. Біотрансформація ліків в організмі.
18. Шляхи виведення ліків з організму.
19. Види дії лікарських речовин: місцева, резорбтивна, рефлексорна, основна і побічна, пряма і непряма.
20. Умови, що впливають на дію ліків в організмі: хімічна будова, фізико-хімічні властивості, доза ліків, вік, маса тіла, індивідуальна чутливість організму.
21. Зміна дії медикаментозних речовин у разі повторних уведень, кумуляція, звикання, тахіфілаксія, лікарська залежність, сенсibiliзація.
22. Комбінована дія лікарських речовин. Синергізм та його види. Антагонізм. Синергоантагонізм.
23. Побічна дія ліків алергійної та неалергійної природи. Негативна дія ліків: тератогенна, ембріотоксична й мутагенна, канцерогенна.
24. Місцевоанестезувальні речовини, загальна характеристика, види місцевої анестезії. Препарати, застосування їх для різних видів анестезії.
25. В'яжучі засоби, принципи їх дії, класифікація, застосування окремих препаратів.
26. Адсорбувальні засоби. Принцип дії, застосування.
27. Подразнювальні засоби. Їх місцева, рефлексорна та відволікальна дія. Препарати. Застосування.
28. Будова еферентної іннервації. Механізм передавання збудження. Класифікація речовин, що впливають на холінергічні синапси.

29. М-холіноміметичні речовини, їх основні фармакологічні ефекти. Препарати. Застосування. Отруєння та надання допомоги.
30. Н-холіноміметичні речовини, механізм збуджувальної дії на дихання. Препарати. Шляхи введення. Токсична дія нікотину. Засоби для боротьби з палінням.
31. Антихолінестеразні речовини. Механізм дії. Основні фармакологічні ефекти. Препарати. Застосування. Допомога в разі отруєння фосфорорганічними сполуками.
32. М-холіноблокатори. Механізм дії, основна фармакологічна дія. Особливості дії окремих препаратів. Застосування. Надання допомоги в разі отруєння.
33. Гангліоблокатори. Механізм їх дії. Застосування окремих препаратів. Побічна дія. Заходи щодо запобігання побічній дії.
34. Класифікація речовин, що впливають на адренергічні синапси.
35. α -Адреноміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Шляхи введення.
36. β -Адреноміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Побічна дія.
37. α -, β -Адреноміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Побічна дія.
38. Симпатоміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Побічна дія.
39. α -Адреноблокатори. Показання та протипоказання.
40. β -Адреноблокатори. Показання та протипоказання до застосування.
41. Симпатолітичні речовини.
42. Засоби для інгаляційного наркозу. Ускладнення під час і після наркозу. Особливості дії окремих препаратів.
43. Засоби для неінгаляційного наркозу. Особливості дії окремих препаратів. Шляхи введення. Ускладнення.
44. Спирт етиловий. Його резорбтивна, місцева та протимікробна дія. Допомога в разі гострого отруєння. Алкоголізм і методи його лікування.
45. Снодійні засоби. Гостре отруєння, надання допомоги.
46. Протиепілептичні засоби.
47. Наркотичні анальгетики. Загальна характеристика. Особливості дії окремих препаратів. Застосування. Допомога в разі гострого отруєння. Морфінізм та методи лікування.
48. Ненаркотичні анальгетики. Механізм анальгетичної, жарознижувальної та протизапальної дії. Застосування. Побічна дія.
49. Нейролептики. Загальна характеристика, застосування, побічна дія.
50. Транквілізатори. Загальна характеристика. Препарати. Застосування. Побічна дія.
51. Седативні засоби. Вплив на ЦНС. Застосування, побічна дія.
52. Психостимулятори. Загальна характеристика, застосування.
53. Аналептики. Загальна характеристика, вплив на ЦНС. Препарати, застосування.
54. Стимулятори дихання. Класифікація. Застосування окремих препаратів.
55. Протикашльові засоби, класифікація. Препарати, застосування, побічна

- дія.
56. Відхаркувальні засоби.
 57. Бронхолітичні засоби.
 58. Засоби, які використовують у разі набряку легень.
 59. Серцеві глікозиди, механізм їхньої дії на серце. Препарати, застосування, шляхи введення, дозування.
 60. Протиаритмічні засоби. Механізм дії окремих препаратів, застосування.
 61. Засоби, які використовують для зняття нападів стенокардії та запобігання їм. Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення.
 62. Засоби, які застосовують у разі інфаркту міокарда.
 63. Антигіпертензивні засоби, загальна характеристика. Класифікація. Застосування окремих препаратів.
 64. Засоби, що впливають на апетит.
 65. Засоби, які використовують у разі недостатньої та надмірної секреції залоз шлунка.
 66. Засоби, які використовують при порушенні секреції підшлункової залози.
 67. Жовчогінні засоби.
 68. Проносні засоби, класифікація. Застосування окремих препаратів.
 69. Сечогінні засоби.
 70. Засоби, що впливають на міометрій.
 71. Засоби, що впливають на систему крові.
 72. Коагулянти. Антикоагулянти. Фібринолітичні, антифібринолітичні засоби.
 73. Препарати гормонів, їх синтетичні замінники та антагоністи.
 74. Вітамінні препарати. Водорозчинні вітамінні препарати.
 75. Жиророзчинні вітамінні препарати.
 76. Солі лужних та лужноземельних металів.
 77. Глюкоза.
 78. Протизапальні засоби стероїдної та нестероїдної будови. Механізм їхньої дії. Застосування. Побічна дія.
 79. Протиалергійні засоби. Механізм протиалергійної дії окремих препаратів. Застосування.
 80. Антисептичні засоби. Застосування окремих препаратів.
 81. Антибіотики. Загальна характеристика, механізм дії, спектр дії, класифікація. Препарати, шляхи введення. Побічна дія.
 82. Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика, механізм і спектр дії. Застосування окремих препаратів. Побічна дія.
 83. Синтетичні протимікробні засоби.
 84. Протитуберкульозні засоби.
 85. Протисифілітичні засоби.
 86. Протималярійні засоби.
 87. Протиамебні засоби.
 88. Засоби, які використовують у разі трихомонозу, лямбліозу.
 89. Противірусні засоби.
 90. Протигрибкові засоби.
 91. Протигельмінтні засоби.

92. Протибластомні засоби. Механізм цитостатичної дії. Застосування окремих препаратів.
93. Основні принципи допомоги у разі гострих медикаментозних отруень.

14. Рекомендована література

Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007.— 270 с.

Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія. — К.: Медицина, 2011. — 520 с.

Казанюк Т.В. Практикум з фармакології. — К.: Здоров'я, 2003. —260 с.

Педченко Є.П., Журавльова С.В. Практикум з фармакології з медичною рецептурою в модулях. — К.: Медицина, 2007. — 180 с.

Скакун М.П., Посохова К.А. Основи фармакології з рецептурою. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005.

Додаткова

Дроговоз С.М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: Підручник-довідник. — Харків, 2006. — 120 с.

Чекман І.С. Фармакологія. — К.: Вища шк., 2003. — 832 с.

Машковский М.Д. Лекарственные средства: В 2 т. — М.: Новая волна, 2000. — 1200 с.